

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2006-2007

25 AVRIL 2007

Projet de loi visant à assurer la mise en œuvre du Règlement (CE) n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le Règlement (CE) n° 1347/2000, de la Convention européenne de Luxembourg du 20 mai 1980 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière de garde des enfants et le rétablissement de la garde des enfants ainsi que de la Convention de La Haye du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME NYSSENS

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2006-2007

25 APRIL 2007

Wetsontwerp dat de tenuitvoerlegging beoogt te waarborgen van Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000, van het Europees Verdrag van Luxemburg van 20 mei 1980 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen, en van Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW NYSSENS

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie :

Président / Voorzitter : Hugo Vandenberghe.**Membres / Leden :**

SP.A-SPIRIT	Jacinta De Roeck, Fauzaya Talhaoui, Dany Vandebossche.
VLD	Jeannine Leduc, Stefaan Noreilde, Luc Willems.
PS	Joëlle Kapompolé, Philippe Mahoux, Olga Zrihen.
MR	Jean-Marie Cheffert, Christine Defraigne, Nathalie de T' Serclaes.
CD&V	Mia De Schampelaere, Hugo Vandenberghe.
Vlaams Belang	Jurgen Ceder, Anke Van dermeersch.
CDH	Clotilde Nyssens.

Suppléants / Plaatsvervangers :

Staf Nimmegeers, Fatma Pehlivan, Ludwig Vandenhove, Myriam Vanlerberghe.
Pierre Chevalier, Nele Lijnen, Annemie Van de Casteele, Patrik Vankrunkelsven.
Sfia Bouarfa, Jean Cornil, Franco Seminara, Philippe Moureaux.
Jihane Annane, Berni Collas, Marie-Hélène Crombé-Berton, Alain Destexhe.
Sabine de Bethune, Jan Steverlyncx, Elke Tindemans.
Yves Buysse, Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire.
Christian Brotcome, Francis Delpérée.

*Voir :***Documents du Sénat :****3-2435 - 2006/2007 :**

N° 1 : Projet transmis par la Chambre des représentants.

N° 2 : Amendements.

*Zie :***Stukken van de Senaat :****3-2435 - 2006/2007 :**

Nr. 1 : Ontwerp overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Nr. 2 : Amendementen.

I. INTRODUCTION

Le présent projet de loi relevant de la procédure bicamérale obligatoire a été déposé initialement à la Chambre des représentants par le gouvernement (doc. Chambre, n° 51-3002/1).

Il a été adopté par la Chambre des représentants le 24 avril 2007 par 73 voix contre 40, et transmis au Sénat le 25 avril 2007.

La commission de la Justice l'a examiné au cours de ses réunions des 24 et 25 avril 2007, en présence de la ministre de la Justice.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE LA MINISTRE DE LA JUSTICE

Ce projet vise à assurer l'application correcte du Règlement européen 2201/2003 dans notre système judiciaire, principalement en ce qui concerne la partie de ce Règlement qui traite de l'enlèvement international d'enfants.

En Belgique, la matière de l'enlèvement international d'enfants et du droit de visite transfrontière est régie par la Convention de Luxembourg (approuvée par la loi du 1er août 1985) et la Convention de La Haye de 1980.

Cette dernière Convention a été approuvée par la loi du 10 août 1998.

C'est par cette dernière loi qu'un chapitre *XIIbis* a été inséré dans le Code judiciaire, intitulé «Des demandes relatives à la protection des droits de garde et de visite transfrontières», et comportant les articles 1322*bis* à 1322*octies*.

Le projet de loi vient, en grande partie, s'insérer dans ce chapitre *XIIbis*. En outre, il est procédé à une modification de l'article 587, alinéa 1er, du Code judiciaire et les articles 633 *sexies* et 633*septies* (centralisation de la compétence) y sont introduits.

Il a été adapté conformément à l'avis du Conseil d'État qui a été donné le 31 mai 2006.

Les éléments centraux du projet sont les suivants :

1. la loi d'approbation du 10 août 1998 de la Convention de La Haye de 1980 a attribué la compétence *ratione materiae* en matière d'enlèvement international d'enfants et de droit de visite transfrontière au président du tribunal de première instance.

I. INLEIDING

Dit verplicht bicameraal wetsontwerp werd in de Kamer van volksvertegenwoordigers oorspronkelijk ingediend als een wetsontwerp van de regering (stuk Kamer, nr. 51-3002/1).

Het werd op 24 april 2007 door de Kamer van volksvertegenwoordigers aangenomen met 73 tegen 40 stemmen, en op 25 april 2007 overgezonden aan de Senaat.

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 24 en 25 april 2007, in aanwezigheid van de minister van Justitie.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN JUSTITIE

Dit ontwerp strekt ertoe voor een correcte toepassing te zorgen van de Europese Verordening 2201/2003 in het interne rechtssysteem, voornamelijk betreffende het deel van deze Verordening dat handelt over de internationale ontvoering van kinderen.

In België is de materie over de internationale ontvoering van kinderen en over het grensoverschrijdend bezoekrecht geregeld door het Verdrag van Luxemburg (door wet goedgekeurd op 1 augustus 1985) en door het verdrag van 's-Gravenhage van 1980.

Dit laatste Verdrag werd goedgekeurd door de wet van 10 augustus 1998.

Met deze laatste wet werd ook een hoofdstuk *XIIbis* ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek, met als opschrift «Verzoeken betreffende de bescherming van het grensoverschrijdend hoederecht en bezoekrecht» en dat de artikelen 1322*bis* tot 1322*octies* bevat.

Het wetsontwerp wordt grotendeels ingevoegd in dit hoofdstuk *XIIbis*. Bovendien wordt artikel 587, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd en worden er de artikelen 633*sexies* en 633*septies* (centralisering van de bevoegdheid) ingevoegd.

Het ontwerp werd aangepast in overeenstemming met het advies van de Raad van State dat verleend werd op 31 mei 2006.

De centrale elementen van het ontwerp zijn de volgende :

1. de wet van 10 augustus 1998 tot instemming met het Verdrag van 's-Gravenhage van 1980 heeft *ratione materiae* de bevoegdheid inzake de internationale ontvoering van kinderen en het grensoverschrijdend bezoekrecht toevertrouwd aan de voorzitter van de

Cette compétence qui figure à l'article 1322*bis* du Code judiciaire n'a toutefois pas été mentionnée à ce moment à l'article 587, alinéa 1er, du Code judiciaire, disposition qui rassemble toutes les compétences du président du tribunal de première instance. Le projet de loi remédie à cette lacune;

2. la centralisation de la compétence des juridictions en matière d'enlèvement international d'enfants et de droit de visite transfrontière. Ce choix trouve son fondement dans la nécessité de renforcer l'efficacité de nos juridictions dans une matière qui se complexifie de jour en jour. La connaissance des textes et de la jurisprudence internationale, la rapidité d'intervention, le renforcement de la coopération directe entre magistrats des différents États membres, laquelle conduit à une confiance renforcée dans les systèmes judiciaires, ont imposé la spécialisation des juridictions. De 27 juridictions actuellement compétentes, il est proposé de n'en retenir que six, à savoir, les tribunaux de première instance qui sont établis au siège de la cour d'appel dans le ressort de laquelle l'enfant est, selon le cas, présent ou a sa résidence habituelle au moment du dépôt de la requête, et lorsque la procédure doit être menée en langue allemande, le tribunal de première instance d'Eupen. Le juge belge statue comme en référé. La ministre rappelle que dans le cadre de l'application combinée de la Convention de La Haye et du Règlement européen, il sera impératif pour le juge, sauf circonstances exceptionnelles, de rendre sa décision dans un délai de six semaines;

3. la mise en place d'une procédure spécifique en matière de mesures protectionnelles sollicitées par une juridiction d'un autre État membre dans le cadre d'une procédure en retour immédiat.

Exemple : un enfant est enlevé de Belgique vers la France. La procédure spécifique appelée « action en retour » est engagée en France pour que l'enfant rejoigne le territoire belge. Au cours de la procédure en France, le parent ravisseur apporte au juge des éléments indiquant que l'enfant est maltraité par le nouveau compagnon de la mère.

Sur base de la Convention de La Haye (art. 13,b), le juge français pourrait refuser le retour de l'enfant.

Le Règlement européen prévoit une règle différente: le juge français doit renvoyer l'enfant en Belgique si les juridictions belges ont pris les mesures adéquates et concrètes pour assurer la protection de l'enfant, par exemple, un placement chez les grands-parents.

rechtbank van eerste aanleg. Deze bevoegdheid, die vermeld wordt in artikel 1322*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, werd op dat ogenblik echter niet vermeld in artikel 587, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek, een bepaling die alle bevoegdheden van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg verzamelt. Dit wetsontwerp vult deze lacune aan;

2. de centralisering van de bevoegdheid van de rechtsmachten inzake internationale ontvoeringen van kinderen en het grensoverschrijdend bezoekrecht. Deze keuze is gebaseerd op de noodzaak om de efficiëntie van onze rechtsmachten te versterken inzake een materie die elke dag complexer wordt. De kennis van de internationale wetteksten en jurisprudentie, de interventiesnelheid, de versterking van de rechtstreekse samenwerking tussen magistraten van de verschillende lidstaten, die geleid heeft tot een versterkt vertrouwen in de gerechtelijke systemen, hebben de specialisatie van de rechtsmachten noodzakelijk gemaakt. Er wordt voorgesteld om van de 27 rechtsmachten die thans bevoegd zijn er slechts zes te behouden, namelijk de rechtbanken die gevestigd zijn bij de zetel van het hof van beroep van het rechtsgebied waar het kind naargelang het geval aanwezig is of zijn gewone verblijfplaats heeft op het ogenblik dat het verzoekschrift neergelegd wordt en bij de rechtbank van eerste aanleg te Eupen, indien de procedure in het Duits moet gevoerd worden. De Belgische rechter doet een uitspraak zoals een rechter in kort geding. De minister herinnert eraan dat in het kader van de gecombineerde toepassing van het Verdrag van 's-Gravenhage en van de Europese Verordening, het voor de rechter verplicht zal zijn om zijn beslissing binnen een termijn van zes weken kenbaar te maken, tenzij bij buitengewone omstandigheden;

3. de instelling van een specifieke procedure inzake de beschermende maatregelen die gevraagd worden door een rechtsmacht van een andere lidstaat, in het kader van een procedure van onmiddellijke terugkeer.

Voorbeeld : een kind wordt uit België ontvoerd naar Frankrijk. De specifieke procedure « terugkeeractie » wordt in Frankrijk opgestart, zodat het kind terug op het Belgisch grondgebied komt. Tijdens de procedure in Frankrijk bezorgt de ontvoerende ouder aan de rechter elementen die aantonen dat het kind mishandeld wordt door de nieuwe partner van de moeder.

Op grond van het Verdrag van 's-Gravenhage (art. 13,b), zal de Franse rechter de terugkeer van het kind kunnen weigeren.

De Europese Verordening voorziet een verschillende regel : de Franse rechter moet het kind terug naar België sturen, indien de Belgische jurisdicties adequate en concrete maatregelen hebben genomen om de bescherming van het kind te verzekeren, bijvoorbeeld door een plaatsing bij de grootouders.

Afin de permettre un retour rapide de l'enfant en Belgique, le projet de loi ne permet pas de recours contre la décision de placement du juge belge;

4. la fixation des modalités d'exécution des décisions de retour.

Exemple: un juge belge saisi d'une demande de retour d'un enfant l'ordonne. Ce juge peut être amené à prévoir des modalités particulières d'exécution de sa décision compte tenu des circonstances de l'espèce.

Ainsi, avant que l'enfant ne retourne dans son État d'origine, le juge peut décider de le placer provisoirement dans un lieu neutre lorsque, par exemple, il a fait l'objet de manipulations au plan psychologique par le parent ravisseur. Une telle mesure peut, en effet, s'imposer afin de permettre à l'enfant de commencer un nouveau processus de construction;

5. la suppression de tout recours, notamment en ce qui concerne les décisions de non-retour rendues en application combinée de la Convention de La Haye de 1980 (article 13) et du Règlement (article 11, § 6).

Exemple: un enfant âgé de 9 ans est enlevé de la France vers la Belgique. Au cours de son audition par le juge belge, l'enfant s'oppose à son retour pour des raisons que le juge trouve fondées.

Le juge belge refuse dès lors le retour de l'enfant en France.

Dans une telle situation, la décision belge est envoyée vers le juge de la résidence habituelle de l'enfant avant son enlèvement, soit, en l'espèce, la France.

Le Règlement considère, en effet, que le juge le mieux placé pour apprécier la situation est le juge de la résidence habituelle de l'enfant.

Compte tenu du fait que l'envoi de cette décision doit intervenir immédiatement et que le juge français sera amené à statuer sur la question de la garde de l'enfant et donc sur son éventuel retour en Belgique, un recours n'a, dès lors, pas de sens.

Un point du projet de loi qui ne concerne pas les enlèvements internationaux d'enfants a trait à la mise en œuvre de l'article 56 du Règlement européen. Cette disposition porte sur le placement en Belgique d'un enfant qui a sa résidence habituelle dans un autre État membre. Lorsque par exemple, un juge français envisage de placer un enfant chez ses grands-parents qui habitent en Belgique et cela, parce qu'il se trouve

Om een snelle terugkeer van het kind naar België mogelijk te maken, staat het wetsontwerp niet toe dat men beroep aantekent tegen de plaatsingsbeslissing van de Belgische rechter;

4. het vastleggen van de uitvoeringsregels inzake de beslissingen van terugkeer.

Voorbeeld: een Belgische rechter die geadieerd wordt met een verzoek om terugkeer van een kind beveelt dat. Deze rechter kan, rekening houdend met de omstandigheden ter zake, bijzondere uitvoeringsvoorwaarden voorzien voor het uitvoeren van zijn beslissing.

Zo kan de rechter, vooraleer het kind terugkeert naar zijn Staat van oorsprong, beslissen om het voorlopig op een neutrale plaats onder te brengen, bijvoorbeeld wanneer het het slachtoffer was van psychologische manipulatie door de ontvoerende ouder. Een dergelijke maatregel kan inderdaad geboden zijn, om het het kind mogelijk te maken aan een nieuw opbouwproces te beginnen;

5. het afschaffen van elke vorm van beroep inzake de beslissingen van niet-terugkeren die genomen werden in de gecombineerde toepassing van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1980 (artikel 13) en van de Verordening (artikel 11, § 6).

Voorbeeld: een kind van 9 jaar wordt uit Frankrijk naar België ontvoerd. Wanneer het kind gehoord wordt door de Belgische rechter, verzet het zich tegen zijn terugkeer, om redenen die de rechter gerechtvaardigd vindt.

De Belgische rechter weigert derhalve de terugkeer van het kind naar Frankrijk.

Bij een dergelijke situatie wordt de Belgische beslissing naar de rechter gestuurd waar het kind voor zijn ontvoering zijn gewone verblijfplaats had, in dit geval dus Frankrijk.

De Verordening gaat er immers van uit dat de meest aangewezen rechter om de toestand te beoordelen, de rechter van de gewone verblijfplaats van het kind is.

Rekening houdend met het feit dat het toezenden van deze beslissing onmiddellijk moet gebeuren en dat de Franse rechter zal moeten oordelen over het hoederecht over het kind en dus over zijn eventuele terugkeer naar België, heeft het daar beroep tegen aantekenen geen enkele zin.

Een punt van het wetsontwerp, dat geen betrekking heeft op de internationale ontvoering van kinderen, gaat over de toepassing van artikel 56 van de Europese Verordening. Deze bepaling heeft betrekking op de plaatsing in België van een kind dat gewoonlijk in een andere lidstaat verblijft. Indien bijvoorbeeld een Franse rechter overweegt om een kind bij diens grootouders te plaatsen die in België wonen omdat het

dans une situation d'éducation problématique chez ses parents, le juge français doit recueillir l'autorisation préalable des autorités communautaires belges. Le projet désigne le Service public fédéral Justice, comme canal de transmission pour les demandes d'autorisation de placement qui sont formulées par les juridictions qui sont compétentes dans les autres États membres.

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Nyssens constate que, devant le tribunal de première instance, le ministère public exerce en cette matière le rôle de «partie». En effet, c'est lui qui dépose une requête devant le président du tribunal, et qui défend l'intérêt de l'enfant enlevé.

Au niveau des principes, dans un litige d'ordre privé, il y a en général un demandeur et un défendeur. Comment expliquer qu'en l'occurrence, l'enfant ne soit pas représenté par un avocat, mais par le parquet, qui joue ainsi plusieurs rôles? *Quid* en cas de conflit d'intérêts entre les parents?

La ministre répond qu'il importe avant tout de mentionner que l'amendement procède d'une confusion quant au rôle dévolu au ministère public.

De manière générale, lorsqu'une question relative à la responsabilité parentale est soumise à un juge compétent sur la base d'une des dispositions du Règlement, le ministère public doit donner son avis en prenant en considération l'intérêt de l'enfant. Au nom de la société, il assure la protection de cet intérêt.

Dans une situation d'enlèvement d'enfants, le ministère public a un rôle différent et ce, en raison du fait que le tribunal belge n'a pas à traiter de la question de la responsabilité parentale.

Seul le juge d'origine, c'est-à-dire le juge de la résidence habituelle de l'enfant avant son déplacement illicite est le gardien de cet intérêt. Dès lors, la tâche dévolue aux instances judiciaires est de faire cesser une voie de fait au nom de cet intérêt établi par les Conventions de 1980 et renforcé par le Règlement européen puisqu'il donne le pouvoir de dernier mot en la matière au juge d'origine.

S'orienter dans cette voie mettrait, par ailleurs, en péril toute la politique de coopération développée depuis maintenant plus de 20 ans par l'autorité centrale avec les autorités judiciaires et ce, tant au plan civil et de la médiation qu'au plan pénal par rapport à l'opportunité des poursuites.

zich bij de ouders in een problematische opvoedings-situatie bevindt, moet de Franse rechter vooraf de toestemming hebben van de Belgische gemeenschaps-overheden. Het ontwerp wijst de federale overheids-dienst Justitie aan als overdrachtskanaal voor de aanvragen tot toelating voor plaatsing, die geformuleerd worden door de jurisdicties die bevoegd zijn in de andere lidstaten.

III. ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Nyssens stelt vast dat het openbaar ministerie voor de rechtbank van eerste aanleg in deze aangelegenheid de rol van «partij» speelt. Het dient het verzoekschrift in bij de voorzitter van de rechtbank, en verdedigt de belangen van het ontvoerde kind.

In beginsel is er in een geschil van private aard in het algemeen een eiser en een verweerder. Hoe valt te verklaren dat het kind hier niet wordt vertegenwoordigd door een advocaat, maar door het parket, dat dus verschillende rollen speelt? Wat als er een belangenconflict is tussen de ouders?

De minister antwoordt eerst dat het amendement voortvloeit uit een verwarring over de rol van het openbaar ministerie.

In het algemeen moet het openbaar ministerie, als een vraag in verband met de ouderlijke verantwoordelijkheid aan een bevoegde rechter wordt voorgelegd op grond van een van de bepalingen van de Verordening, zijn advies geven rekening houdend met het belang van het kind. Het zorgt voor de bescherming van dat belang in naam van de samenleving.

In een situatie van kindervervoering heeft het openbaar ministerie een andere rol omdat de Belgische rechtbank zich niet moet inlaten met de kwestie van de ouderlijke verantwoordelijkheid.

Alleen de oorspronkelijke rechter, dat wil zeggen de rechter van de gebruikelijke woonplaats van het kind vooraleer het wederrechtelijk werd overgebracht, is de beschermer van dat belang. De taak van de rechterlijke instanties bestaat er dan ook in een einde te maken aan een feitelijkheid in naam van dat belang dat wordt vastgesteld door de Verdragen van 1980 en dat wordt versterkt door de Europese Verordening aangezien die terzake bepaalt dat de oorspronkelijke rechter het laatste woord heeft.

Mocht men die weg opgaan, dan zou men bovendien het hele samenwerkingsbeleid in het gedrang brengen dat de centrale autoriteit sinds meer dan 20 jaar tot stand brengt met de gerechtelijke overheden, zowel op burgerrechtelijk vlak en op dat van de bemiddeling als op strafrechtelijk vlak, ten aanzien van de opportuniteit van de vervolging.

Actuellement, cette politique donne des résultats très satisfaisants, en particulier avec Anvers et Bruxelles, que la Belgique soit pays requis ou pays requérant.

Enfin, des États proches de notre système juridique, comme la France, le Luxembourg ou l'Italie ont également chargé le ministère public de cette tâche.

De plus, le système proposé par Mme Nyssens poserait des problèmes pratiques sur le terrain. Il obligerait notamment la famille à prendre un avocat, ce qui pourrait poser des problèmes financiers à certains, car tout le monde n'est pas dans les conditions requises pour bénéficier du *pro deo*.

La ministre renvoie, pour le surplus, à la discussion qui a eu lieu à ce sujet en commission de la Justice de la Chambre (doc. Ch., n° 51-3002/3).

Mme Nyssens demande si le ministère public représente l'enfant, ou le requérant qui est un des parents de l'enfant.

La ministre répond qu'il représente le demandeur. L'on ne se trouve pas ici dans la matière de la responsabilité parentale, mais l'on essaie de faire cesser une voie de fait par la mise en place d'une procédure spécifique en retour de l'enfant. Il s'agit d'une procédure *sui generis*, introduite par la Convention de la Haye de 1980. Le Règlement européen vient compléter cette Convention, en mettant en place un système plus performant encore que celui de la Convention.

La procédure prévue dans le projet de loi n'est pas nouvelle par rapport à la représentation du demandeur. Elle existe depuis la loi de 1985, par laquelle la Belgique a approuvé la Convention de Luxembourg. Mais, dans ce dernier cas, il s'agissait principalement de l'exequatur. C'est en 1998, avec la loi par laquelle la Belgique a approuvé la Convention de la Haye, que l'on a prévu cette représentation spécifique du demandeur par le ministère public.

IV. DISCUSSION DES ARTICLES

Articles 1er à 5

M. Hugo Vandenberghe fait observer qu'après la discussion d'un nouveau Code de procédure pénale au cours de cette législature, la législature prochaine devrait être celle d'un nouveau Code de procédure civile, plus cohérent, car le système actuel consistant à ajouter sans cesse des articles *bis*, *ter*, *quater*, ..., rend le texte du Code illisible.

Dit beleid geeft momenteel heel bevredigende resultaten, in het bijzonder met Antwerpen en Brussel, ongeacht of de eis van België uitgaat of aan België wordt gericht.

Ten slotte hebben landen met een rechtsstelsel dat nauw aansluit bij het onze, zoals Frankrijk, Luxemburg of Italië, ook het openbaar ministerie met deze taak belast.

Bovendien zou de regeling die mevrouw Nyssens voorstelt praktische problemen opleveren. Zo zou de familie verplicht worden een advocaat in te schakelen, wat voor sommigen een financieel probleem kan zijn, omdat niet iedereen alle voorwaarden vervult voor een *pro Deo*.

De minister verwijst voor het overige naar de discussie hierover in de Kamercommissie voor Justitie (stuk Senaat, nr. 51-3002/3).

Mevrouw Nyssens vraagt of het openbaar ministerie het kind, dan wel de eiser die een van de ouders van het kind is, vertegenwoordigt.

De minister antwoordt dat het de eiser vertegenwoordigt. Dit is geen geval van ouderlijke verantwoordelijkheid, maar men tracht een einde te maken aan een feitelijkheid door een specifieke procedure voor de terugkeer van het kind in te stellen. Het betreft een procedure *sui generis*, ingesteld door het Verdrag van 's-Gravenhage van 1980. De Europese Verordening vult dit Verdrag aan, en stelt een nog efficiënter stelsel in dan dat van het Verdrag.

De procedure van het wetsvoorstel is niet nieuw wat betreft de vertegenwoordiging van de eiser. Zij bestaat sinds de wet van 1985, waarmee België het Verdrag van Luxemburg heeft bekrachtigd. In dit laatste geval ging het echter vooral om de uitvoerbaarverklaring. Pas in 1988, met de wet waarmee België het Verdrag van 's-Gravenhage bekrachtigde, heeft men deze specifieke vertegenwoordiging van de eiser door het openbaar ministerie ingevoerd.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikelen 1 tot 5

De heer Hugo Vandenberghe merkt op dat na de bespreking van een nieuw Wetboek van strafvordering tijdens de huidige zittingsperiode, men tijdens de volgende zittingsperiode hetzelfde zal moeten doen voor een nieuw en coherenter Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, omdat de huidige tekst van het Wetboek onleesbaar is geworden door de invoering van steeds meer artikelen *bis*, *ter*, *quater*, enz.

On dit souvent que les magistrats rendent des jugements et arrêts illisibles, mais cela est dû au fait que la loi elle-même l'est.

Ces articles n'appellent pas d'autre observation.

Article 6

Le service d'évaluation de la législation formule les observations suivantes :

— à l'article 1322*bis*, 2°, il y a discordance entre le texte français et le texte néerlandais : « le retour immédiat de l'enfant » n'équivaut pas à « *de terugkeer van het kind* » ;

— au 4° du même article, remplacer dans le texte néerlandais le mot « modaliteiten » par les mots « *nadere regels* ».

En ce qui concerne la première observation, étant donné que le texte original de la Convention est en français, la commission décide d'insérer, à titre de correction formelle, le mot « *onmiddellijke* » entre le mot « de » et le mot « terugkeer ».

La seconde observation n'est pas retenue.

Article 7

Cet article n'appelle pas d'observation.

Article 8

Amendement n° 1

Mme Nyssens a déposé un amendement (doc. Sénat, n° 3-2435/2, amendement n° 1), tendant à remplacer l'article.

Compte tenu des arguments échangés dans le cadre de la discussion générale, l'amendement est retiré.

Mme Nyssens demande, en cas de litige entre les deux parents, où peut s'exprimer celui qui s'oppose à cette procédure.

La ministre répond que, par la loi de 1998, on a instauré une procédure contradictoire pour traiter les situations d'enlèvement international d'enfant. Comme déjà indiqué, le Règlement complète la Convention de la Haye. Il n'y avait donc pas de raison de modifier la manière de procéder en justice. Mais on ne peut pas non plus lire le texte de la loi sans prendre en compte le texte de la Convention de la Haye et du Règlement. Ce dernier prévoit notamment, en son article 11, § 5, une sanction si le parent demandeur n'a pas la

Men hoort vaak beweren dat de vonnissen en arresten van rechters onleesbaar zijn, maar dat is te wijten aan het feit dat de wet zelf onleesbaar is.

Deze artikelen geven geen aanleiding tot verdere commentaar.

Artikel 6

De dienst Wetgevingsevaluatie maakt de volgende opmerkingen :

— in artikel 1322*bis*, 2°, is er een gebrek aan overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst : « *le retour immédiat de l'enfant* » tegenover « de terugkeer van het kind » ;

— in de Nederlandse tekst van het 4° van hetzelfde artikel, het woord « modaliteiten » vervangen door de woorden « *nadere regels* ».

Wat de eerste opmerking betreft, beslist de commissie, omdat de oorspronkelijke tekst van het Verdrag in het Frans is opgesteld, om als tekstverbetering het woord « *onmiddellijke* » in te voegen tussen het woord « de » en het woord « terugkeer ».

De tweede opmerking wordt niet aangenomen.

Artikel 7

Dit artikel geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Artikel 8

Amendement nr. 1

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (stuk Senaat, nr. 3-2435/2, amendement nr. 1), dat het artikel wil vervangen.

Gelet op de tijdens de algemene bespreking aangevoerde argumenten, wordt het amendement ingetrokken.

Mevrouw Nyssens vraagt waar degene die zich verzet tegen de procedure zich kan uitdrukken in het geval van een geschil tussen twee ouders.

De minister antwoordt dat de wet van 1988 een procedure op tegenspraak heeft ingesteld voor de gevallen van internationale ontvoeringen van kinderen. Zoals reeds werd aangegeven, is de Verordening een aanvulling op het Verdrag van 's-Gravenhage. Er was dus geen reden om de rechtspleging te wijzigen. Men kan echter ook niet de wettekst lezen zonder rekening te houden met de tekst van het Verdrag van 's-Gravenhage en die van de Verordening. In artikel 11, § 5 voorziet de verordening meer bepaald in een

possibilité d'être entendu en justice. Le juge est alors obligé de renvoyer l'enfant. Il ne peut invoquer aucun des motifs de refus de la Convention de la Haye.

Dans le cadre de la procédure contradictoire retenue en 1998 pour rendre possible l'application de la Convention de la Haye de 1980, le parent qui a enlevé l'enfant et le retient illicitement est évidemment appelé à comparaître.

Mme Nyssens demande si, dans ce cas, une audience a lieu en présence des deux parties et de leurs avocats.

La ministre le confirme. Il n'y a pas d'obligation pour le parent demandeur d'être présent. Il est représenté par le ministère public, mais on veut lui donner en outre l'occasion de s'exprimer. Cela a été considéré comme très important par les négociateurs à l'Union européenne, car il y a eu un abus d'invocation des motifs de refus de l'article 13 de la Convention de la Haye. C'est donc pour réduire le nombre de refus de retour d'enfant que l'on oblige maintenant le juge à donner la possibilité au parent demandeur d'être entendu, de même d'ailleurs que l'enfant (sauf s'il est trop jeune ou trop peu mature), conformément à l'article 11 du Règlement européen.

Article 9

Le service d'évaluation de la législation formule les observations suivantes :

— à l'article 1322*sexies*, alinéas 1er et 2, du texte proposé, il y a lieu de préciser le renvoi à l'article 1322*bis*. Il s'agit en l'espèce de l'article 1322*bis*, 3°;

— il y a lieu d'apporter la même précision à l'article 10 (article 1322*novies*, § 1er), l'article 11 (article 1322*decies*, § 1er et 2, 1°), ainsi qu'aux articles 12 et 13.

La ministre s'accorde avec ces corrections formelles.

Article 10

Cet article n'appelle pas d'observation.

Article 11

Le service d'évaluation de la législation formule l'observation suivante :

sanctie indien de eiser niet de mogelijkheid heeft gekregen om door het gerecht gehoord te worden. De rechter is dan verplicht om het kind terug te sturen. Hij kan geen enkele van de weigeringsgronden van het Verdrag van 's-Gravenhage aanvoeren.

In het raam van de procedure op tegenspraak die in 1998 is ingesteld om het Verdrag van 's-Gravenhage te kunnen uitvoeren, wordt de ouder die het kind ontvoerd heeft en het wederrechtelijk vasthoudt, natuurlijk opgeroepen om te verschijnen.

Mevrouw Nyssens vraagt of er in dat geval een terechtzitting plaatsvindt in de aanwezigheid van beide partijen en hun advocaten.

De minister bevestigt dit. De eisende ouder is niet verplicht om aanwezig te zijn. Hij wordt vertegenwoordigd door het openbaar ministerie, maar men wil hem ook de kans geven zich uit te drukken. De onderhandelaars bij de Europese Unie vonden dit heel belangrijk, omdat er misbruik gemaakt werd van de gronden tot weigering van artikel 13 van het Verdrag van 's-Gravenhage. Om het aantal weigeringen om het kind te laten terugkeren te verminderen verplicht men nu dus de rechter aan de eisende ouder (en aan het kind, behalve indien het te jong of niet rijp genoeg is) de mogelijkheid te geven om gehoord te worden, in overeenstemming met artikel 11 van de Europese Verordening.

Artikel 9

De dienst Wetgevingsevaluatie maakt de volgende opmerkingen :

— in artikel 1322*sexies*, eerste en tweede lid van de voorgestelde tekst, moet de verwijzing naar artikel 1322 nauwkeuriger aangegeven worden. Het betreft artikel 1322*bis*, 3°;

— hetzelfde geldt voor artikel 10 (artikel 1322*novies*, § 1), artikel 11 (artikel 1322*decies*, § 1 en 2, 1°), en de artikelen 12 en 13.

De minister gaat akkoord met deze tekstverbeteringen.

Artikel 10

Dit artikel geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Artikel 11

De dienst Wetsevaluatie maakt de volgende opmerking :

— au § 2, 2°, de l'article 1322*decies*, il y a discordance entre le texte français et le texte néerlandais: «des conclusions» n'équivaut pas à «*hun conclusies*».

La ministre s'accorde avec cette observation.

La commission décide de remplacer les mots «hun conclusies» par les mots «*de conclusies*», à titre de correction formelle.

Article 12

Cet article n'appelle pas d'observation.

Article 13

Le service d'évaluation de la législation formule l'observation suivante :

— à l'article 1322*duodecies*, § 1er, proposé, le mot «onmiddellijk» («*onmiddellijk voor zijn ongeoorloofde overbrenging*») n'a pas été traduit.

Étant donné que la Convention est rédigée en français, la ministre s'accorde avec la suppression du mot «onmiddellijk» dans le texte néerlandais, à titre de correction formelle.

Articles 14 et 15

Ces articles n'appellent pas d'observation.

Article 16 (nouveau)

Amendement n° 2

Mme Nyssens dépose un amendement (doc. Sénat, n° 3-2435/2, amendement n° 2), tendant à insérer un article 16 (nouveau), par lequel l'article 728, § 5, du Code judiciaire est supprimé.

Cet amendement est retiré.

V. VOTES

Les articles 1er à 15 sont adoptés à l'unanimité des 9 membres présents.

L'ensemble du projet de loi corrigé est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

*
* *

— in § 2, 2° van artikel 1322*decies* is er een gebrek aan overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst: «*des conclusions*» vs. «*hun conclusies*».

De minister gaat hiermee akkoord.

De commissie beslist als tekstverbetering de woorden «*hun conclusies*» te vervangen door de woorden «*de conclusies*».

Artikel 12

Geen opmerkingen over dit artikel.

Artikel 13

De dienst Wetsevaluatie maakt de volgende opmerking :

— in het voorgestelde artikel 1322*duodecies*, § 1, is het woord «onmiddellijk» («*onmiddellijk voor zijn ongeoorloofde overbrenging*») niet vertaald.

Aangezien het Verdrag in het Frans is opgesteld, stemt de minister ermee in om als tekstverbetering het woord «onmiddellijk» in de Nederlandse tekst te schrappen.

Artikelen 14 en 15

Geen opmerkingen over deze artikelen.

Artikel 16 (nieuw)

Amendement nr. 2

Mevrouw Nyssens dient een amendement in (stuk Senaat, nr. 3-2435/2, amendement nr. 2), teneinde een artikel 16 (nieuw) in te voegen, dat artikel 728, § 5 van het Gerechtelijk Wetboek doet vervallen.

Dit amendement wordt ingetrokken.

V. STEMMINGEN

De artikelen 1 tot 15 worden eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

Het wetsontwerp in zijn geheel wordt eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

*
* *

À l'unanimité des 9 membres présents, confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse, *Le président,*
Clotilde NYSSSENS. Hugo VANDENBERGHE.

*
* *

**Sous réserve des corrections de texte,
le texte adopté par la commission
est identique au texte du projet
transmis par la Chambre
des représentants
(voir le doc. Chambre, n° 51-3002/4)**

Met eenparigheid van stemmen van de 9 aanwezige leden, wordt vertrouwen geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur, *De voorzitter,*
Clotilde NYSSSENS. Hugo VANDENBERGHE.

*
* *

**Onder voorbehoud van de tekstcorrecties
is de door de commissie aangenomen tekst
dezelfde als de tekst van het wetsontwerp
overgezonden door de Kamer van
volksvertegenwoordigers
(zie stuk Kamer, nr. 51-3002/4)**